

"העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהל: תל אביב, רחוב גורדון 3, טלפון 243386 • תאריך: 136 • מועד: מברקי "עולמפרס" • מודפס ב"הדפוס החדש" בע"מ, תל אביב, רחוב בן אביגדור • הפצה: "גד" בע"מ • גלופות: "צניקוגרפיה כספי" בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.

ק/א ירי.

כאשר הופיע הסיפור בעולם הזה, לפני 18 שנים, כימעת שלא שם איש לב אליו.

ואכן, מדוע יעורר תשומת לב מיוחדת? היה זה בסך הכל קטע בכתבה שהופיעה במדור במדינה, שבה דיווחה אביבה סטן, אז כתבת העולם הזה באירופה, על כמה פגישות שהיו לה עם טיפוסים ישראלים שונים בווינה.

איש לא יכול היה לנחש כי האדם ה"מוכר בכתבה, וששמו לא הובא בה, עומד לחולל מהפכה בתולדות המדינה. שמו היה אבנרי זיידנורג.

אותה כתבה הופיעה בתחילת "גור", ער, תחת הכותרת, "הבושה הישראלית". אביבה סטן סיפרה בה על ישראלים מעלימים את זהותם הלאומית, או המשיחיים ציגם את מדינתם. למשל: שני ישראלים שניסו לפתור בנות וינאיות. האחד הציג את עצמו כאיטלקי, השני כאנגלי. הם אף הביאו את הכנות לגשף ישראלי — וסיפרו להן שזהו נשף איטלקי.

אלום הקטע החשוב ביותר של הכתבה הופיע בסופה, תחת כותרת המישה "קצין ס"ס".

זר רשנו: הגיבור של המיקרה הבא אינו צבר ממש. הוא מוצא יונאי, הגיע לארץ בגיל צעיר מאד, למד באחד מבתי הספר החקלאיים, היה מראשוני הפלמ"ח.

בדמותו החיצונית הוא טרזן ממש. הופיע גורדית, גבוה, חסון, טיפוס לתיפאית — לפחות בצורתו החיצונית. טוען שהוא משרת את המדינה בתפקיד חשוב ומיס' תורני בווינה.

נגשנו בבית קפה בווינה. אותו חברה'מן, אשתו איש משרד החוץ האוסטרי, עיתונ' אי יוגוסלבי ועיתונאי גרמני.

הבחור עשה רושם נהדר על כל המסור בים. הגרמני לחש לי אפילו בהערצתי: "האדון הזה נראה נהדר! כמו אבנרי שטרמבאן-פירר!"

מחמאה יוצאת דופן... האווירה היתה נעימה, השיחה התגלגלה מגושא לגושא. מישוה הציע שנסע ביחד את ארוחת הערב, במסעדה ידועה, בי מרחקמה מהמקום.

בדרכנו למסעדה עברנו דרך רחוב ויבורג שבו נמצאים בית הכנסת ומסעדה יהודית. בהוצ' עמדו מספר יהודים מזוק' נים, בשטרמילים וקאפוטות.

"אני מוצא את הטיפוסים האלה ציוריים מאד!" אמר העיתונאי הגרמני.

"ובי הם מעוררים גועליגוש", ענה לו החבר'מן שלנו, בחוספי: "אילו רק יכולתי להיות מחסל את כולם!"

העיתונאי הגרמני נבון, והעביר את ה' שיחה לגושא אחר. אך החבר'מן המשיך בשלו: "אתה יודע", אמר, "גלחתי בעיר העתיקה בזמן המצור ב-1948. ואו ראיתי איך הטיפוסים היהודיים הללו היו מוכנים להיכנע לאויב. התחלתי להרביץ בהם

* סגן-אלוף בס"ס הנאצי.

כתבה בעולם הזה (1083), ביוני 1958, כבר היה אבנרי עצור בידי שירות הביטחון הכללי בארץ. הפגישות המתוארות בכתבה התקיימו כמה חודשים לפניכן, ב-1957.

איך ידעה אביבה על מאסרו של אבנרי — אחד הסודות הכמוסים ביותר במדינה? באחד הימים הופיעה אצלה שולה זיידנורג והתחננה בפני אביבה שתסתיר בביתה את בנו של אבנרי, הראל. שולה היתה בטוחה ששירות הביטחון הישראליים יגשו לחטוף את הילד, כדי להפעיל לחץ על אבנרי. בסיפור מתאר אבנרי כיצד הצליח להגגיב מן הכלל הודעה לשולה, באמצעות שיחת טלפון בינארצית, שהוא גתון במעצר.

כאשר נערך מישפטו הסודי של אבנרי, הוזמנה גם אביבה סטן להעיד בו. אמנם, עדותה לא היתה רלוונטית לגושא המישפט (הטענה שאבנרי קיים ללא היתר מגעים עם איש שירות הביטחון המצריים, ושהחזיק בחומר ביטחוני סודי). אבל התביעה רצתה להשתמש בכתבה, שהופיעה בעולם הזה, כדי להוכיח שאבנרי היה אנטייהודי.

כך הפך גליון העולם הזה אחד המוצגים במישפט הכמוס. במגמה לחזק את גירסת התביעה ושירות הביטחון — אתם שירות הביטחון שניהלו או מילתח-חורמה נגד העולם הזה, ושפירסמו או עיתון מיוו חד (בשם ריחון) כדי להשמיץ את העולם הזה ולהוכיח שהוא גורם בוגדני מסוכן. את עדותה של אביבה סטן במישפט מתאר אבנרי עצמו, מנקודת-הראיה שלו, בעמודים 299-300 של סיפורו.

הדברים המתוארים בכתבה סתומים בי מיקצת. האם הפלטי אותם אבנרי סתם? האם אכן היתה זאת פרובוקציה כלפי ה' גרמני, כפי שזה חשד? האם חזר אבנרי באותה שיחה לשיגרת-דיבוריו מן הימים שבהם התחזה במצריים כאיש-עסקים גרמ' נינאצי, בעל עבר קרבי מפואר בס"ס?

שאלתי השבוע את אורי אבנרי אם ידע או שהאיש המתואר בכתבה הוא אותו "פאול פראנק", שמעללי תוארו בהרחבה בעולם הזה (898), בסוף 1954, על סמך דיווחי העיתונות המצרית שסיקרה את מישפט חברי-הרשת בקאהיר.

התשובה היתה שלילית. המגע הישיר של אבנרי עם הפרשה (ועם אבנרי) התחיל זמן מה לאחר-מכן, אחרי תום מישפטו של אבנרי וכליאתו בכלא רמלה.

אבנרי ידע או שהעולם הזה הוא הגורם היחיד בארץ כולה המסוגל והמעז לתת מודד עם שירות הביטחון. משום כך הע' ביר אלינו, בדרכי מחתרת, את המידע ה' ראשוני על פרשת-קאהיר (מזווית-הראיה שלו) על מעצרו, על המישפט שנערך לו, ועוד. הוא גם הגיב להעולם הזה כמה מאמרים שכתב בכלא ושלח נגעו במישרין לפרשה — כגון מאמר על השיטות שבהן מסוגל חוקר מתוחכם להוציא הודאות מ' נאשמים. עצתו של אבנרי (הבאנו את ה' מאמר בשם "האסיר X") לנאשמים: אל תגידו אף מילה אחת למישטרה. כל מילה תזיק לכם.

בגיוון האחרון סיפר אבנרי איך נפגש לראשונה עם אבנרי פנים-אל-פנים, בכלא רמלה, בשנת 1966. היה זה על רקע פעולתו של אבנרי, שנועדה להעניק לאבנרי את הזכות הניתנת לכל אסיר במדינה: ניכוי שליש מתקופת-מאסרו. תמורת ה' נהגות טובה בכלא.

אבנרי שוכנע אז כי שירות הביטחון מונעים זאת מאבנרי, מפני ששם חוששים מן הגילויים שהוא עשוי לגלות עם שיח' וררו.

מעניין איך מתאר אבנרי עצמו פגישת זו. התיאור נמצא בעמוד 357 של סיפורו. אחרי שעמד על אכזבתו הקיצונית מעורר-הדין שמואל תמיר, שייצג אותו זמן-מה, אבנרי מטיח בפני תמיר האשמות שונות, כדי להסביר מדוע טיפל בו תמיר תחילה והפיה בו חיקוקות. אך משך לפתע פיתאום את ידיו מעניינו.

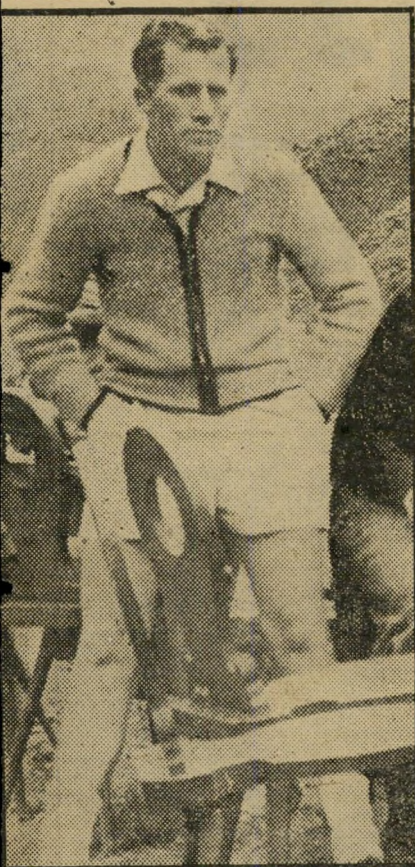
ממשיך אבנרי:

ב-1 בינואר 1966 חידשתי את שביתת-הרעב שלי, והעיתונות שבה והתייצבה לי ימין מאבקי. למחרת היום העלה אורי אבנרי על סדר-יומה של הכנסת שאילתה דחופה: בדבר שיתוריו. ימים אחדים לאחר-מכן נקראתי אל ה' ממונה, שהודיעני כי חברי-הכנסת אבנרי דורש לראותני. מאחר שהיה חבר-כנסת, לא יכלו למנוע ממנו את הרשות לכך.

* צריך להיות: הצעה דחופה לסדר היום. ליוזר הכנסת יש הזכות להעביר הצעה, בעלת אופי ביטחוני, שטר לא ועדת החוקר-הביטחון של הכנסת.

חיים הכהן* הופיע וביקשני, בשמו של (עורך-הדין שמואל) תמיר, שלא אפגש עם אבנרי. הופעל עלי לחץ גם ממקורות אחרים, אך אני אמרתי להם שלא אעשה את רצונם: אורי אבנרי היה אחד המעטים שניצבו לצידו למן ההתחלה, והוא לא חשש לפרסם בשבועון העולם הזה, את המכתבים והמאמרים שהברחתי אליו. אורי הופיע, כשהוא מלווה על-ידי איש הש"ב, קיפניס, ואנו ניהלנו דיון ממושך בצעדים שיש לקוט. תוך זמן קצר נחברר לי ששיחתנו הוקלטה: עוד באותו יום טילפן תמיר (לפי דברי הממונה), ואמר שהוא מרוצה מאד מן האופן שבו ניהלתי את השיחה.

כאשר נפגשתי עם תמיר בפעם הבאה, דיווח על פגישתו עם פקיד בכיר, אך מסר בה כלשהי סירב לנקוב בשמו. החקירה תימשך, אמר תמיר. "הם עדיין חושדים" כן דיווח לי שאורי אבנרי עשוי לנסות להביא את ענייני לפני ועדת-החקר-והבט' חזון של הכנסת, מאחר שאי-אפשר להעלות

אבנרי זיידנורג ב"פאול פראנק" אשם או קורבן?

את הגרש בדיון פתוח של המליאה. תשובותיו של תמיר לכל שאלותיו היו מתחמקות מאד; חשתי שהטיפול בענייני הפך מעמסה, וכי הוא רוצה להסתלק ממנו.

עד כאן התיאור של אבנרי, הוא מעניין מכמה בחינות. למשל: מה היה טיב היחסים בין השב"כ ובין שמואל תמיר? מדוע פעל תמיר (לדברי אבנרי) נגד העולם הזה, לטובת השליטנות? מוזר.

על כל פנים, ברור כי אין להעולם הזה דיעה קדומה נגד אבנרי אלעד-זיידנורג. שבועון זה מלווה את הפרשה מזה 22 שנים, והיה קרוב אליה יותר מכל עיתון בארץ. הוא קיבל על עצמו סיכונים רבים כדי לחשוף את האמת על העסק-הביש, על הקנוניה הפוליטית שהביאה להפלת פינחס לבון, ועל השלכות הפרשה. הוא עזר לאבנרי להשמיע את קולו, כאשר צרו עליו החומות מכל הצדדים, והיה נדמה לו שאף מילה אחת שלו לא תוכל להגיע אל הציבור הישראלי.

עכשיו, תפקידו של העולם הזה הוא לנתח את העדויות שהתפרסמו לאחרונה. הוא עושה זאת שוב באמונה. בלי מורא וגם בלי משוא-פנים.

חיים הכהן

* חוקר של השב"כ.